

Materialistinen Maailmankatsomus Ulottuu Tulevaisuuteen

Alustanut Työväen-Opiston taktiikkatunnille F. Maikkola. (Jäänyt Opistonumerosta)

MATERIALISTINEN maailmankatsomus on meikäläisten ainesten keskuudessa yleinen ennen tapahtuneisiin asioihin nähden. Kukaan ei kiellä sitä, etteikö tähän asti eletty maailma ja siitä kirjoitettua historiaa voida selittää aivan täydellisesti materialistisena. Mutta yksi osa väittää, että materialistinen maailmankatsomus loppuu aina siihen hetkeen, missä milloinkin eletään. He väittävät, että materialistisia suunnitelmia tulevaisuuteen nähden ei voi olla, vaan kaikki suunnitelmat tulevaisuudesta ovat idealistisia ja ne muuttuvat materialistisiksi vain sikäli mikäli ne käytännössä toteutetaan. Heidän yksi esimerkkinsä on: "jos henkilö takoo naulan puuhun puoliväliin asti, niin se puoli naulasta, mikä on puun sisällä on materialistista, mutta se puoli, joka jää ulkopuolelle on idealistista ihannetta. Ja jos tuo naula jää siihen, niin sen yläpäähän sisäänmeno pysyy idealistisena ihanteena." Maailmankatsomuksesta heillä on yhtä jyrkkä kanta; nim., jos joku tulee täysin materialistiseksi niin hän lakkaa elämästä. He eivät myönnä olevan minkäänlaista ajatusta, ei tunneta eikä minkäänlaista aatteellista virtausta tulevaisuuteen nähden, joka olisi materialistinen, mutta enemmän tapahtuneihin asioihin nähden he kylläkin sen myöntävät (?).

TOINEN osa on sitä mieltä, että kun käytämme dialektista asiain käsittelytapaa, niin voimme siten saadun synteessin (tuloksen) pitää materialistisena suunnitelmana aina niin kauan tulevaisuuteen, kuin se voidaan selvänäköisesti selostaa.

Tämän asian selville saamiseksi otan tähän selostukseksi Marxin ja Engelsin teoksista joitakin jaksoja, jotka osoittavat meille, mitä nuo suuret tutkijat tästä asiasta sanoivat. Mutta tutustuikaamme ensin Hegelin maailmankatsomiseen, joka oli idealisti, vaan siitä huolimatta hänen filosofiassa oli samallakertaa konservatiivisia ja kumouksellisia, edistykseen yllyttäviä aineksia.

"Joskin Hegelin lause 'kaikki olemassa oleva on järjestystä' tunnusti määrättyt tietämis- ja yhteiskunta-asteet oikeutetuiksi omaan aikaansa ja omiin olosuhteisiinsa nähden, niin toiselta puolen Hegel opetti myös, että todellista on ainoastaan se, mitä on välttämätöntä. Mutta kehityksen kulkiossa eteenpäin kaikki se, mikä on ennen ollut todellista, menettää välttämättömyytensä, olemassaolo-oikeutensa, järjestäytytensä. Kaikkien inhimillisen ajattelemisen ja toiminnan tulosten ikipätevyys siis kielletään. Dialektinen metodi osoittaa

kaiken katoavaisuuden ja kaikessa katoavaisuudessa, eikä jätä olemaan mitään muuta pysyväistä kuin syntymisen ja häviämisen, alemmasta ylemmän kohoamisen keskeytymättömän kulun. Olevaisen myönteiseen ymmärtämykseen sisältyy siinä samalla myös sen kieltopuolen, sen välttämättömän häviön ymmärtämys. Ja se katselee jokaista syntyynyttä muotoa kehityksen kulussa, siis myös sen katoavaiselta puolelta. Sikäli tulee dialektinen metodi olemaan arvosteleva ja kumouksellinen."

Ottakaamme tähän Herkner'in lausunto Marxista ja Engelsista, koska hän on porvarihenkilinen yliopiston professori, niin voimme luottaa, että hän ei liioittele heidän materialistisuudellaan: "Marx ja Engels panivat kaiken huomionsa juuri näiden hegelianismin aatteiden edelleen kehittymiseen. He eivät kuitenkaan pysähtyneet siihen, vaan Ludwig Feuerbachin vaikutuksesta jättivät taakseen myöskin mestarinsa filosofisen idealismin. Hegelin mielestä ajatustoiminta (josta hän Marxin selityksen mukaan teki idean (aatteen) nimellä itsenäisen olion) oli todella olevaisen demiurgi (luoja) ja olevainen on vain sen ulkonainen ilmes- tymismuoto. Marxin ja Engelsin opin mukaan

zatteellisuus ei ole mitään muuta kuin ihmisai-voissa muunneltua ja muodostettua aineellisuutta, aineellisesti, aistillisesti havaittava maailma, johon me itse kuulumme. Tässä on heidän mielestään ainoa, mikä on todellista, ja tietoisuutemme sekä ajattelumistemme, he käsittävät aineellisen, ruumiillisen elimen, aivojen tuotteeksi. Ihmisen ulkomaailmasta saamat vaikutteet ilmenevät hänen aivoissaan, kuvastuvat niissä tunteina, ajatuksina, vietteinä, tahdonilmauksina, sanalla sanoen "aatteellisina virtauksina" ja tulevat tässä muodossa "aatteelliseksi voimiksi." Näiden kommunistidioskuurien sosiaalinen materialismi ei siis kiellä aatteellisten vaikuttimien olemassaoloa. Mutta he eivät pidä aatteellisia vaikuttimia viimeisinä syinä, vaan tutkivat mitä niiden takana on. Mitkä ovat näitä vaikuttimia liikkeelle panevat voimat. Nämä äärimmäiset vaikuttavat syyt he luulevat löytävänsä taloudellisen elämän tuotantotavan alalta ja kehittävät tästä n. s. materialistisen historiantäsitöksen."

Edellä olevasta meille selviää se eroavaisuus, mikä on idealismin ja materialismin välillä alkutekijänä. Idealistit väittävät, että ihmisen aivosto, hänen ajatuksensa, on se alkutekijä, mistä kaikki saa alkunsa. Ja kaikki olevainen tässä maailmassa on ainoastaan sen ulkonaisen ilmenemismuoto. Siis kaikki tämä mitä me koittelemme, kuulemme ja näemme, on meidän ajatuksiemme luomaa ulkonaista muotoa. Jos meitä ei olisi, niin tällä tavalla katsottuna ei myöskään olisi ulkonaista olemassaoloa. Marx sanoo tästä seuraavaan tapaan. "Dialektiikka vain seisoo hänen (tarkoittaa Hegelia) teoksissaan pääläellään. Se on pyöräytettävä jaloilleen, että voisi sen salaperäisestä ulko-kuoresta löytää järjellisen ytimen." Ja Marx käänsi sen jaloilleen, joka sitten kuuluu seuraavalla tavalla: "Aatteellisuus ei ole mitään muuta kuin ihmisai-voissa muunneltua aineellisuutta. Ihmisen ulkomaailmasta saamat vaikutteet ilmenevät hänen aivoissaan, kuvastuvat niissä tunteina, ajatuksina, vietteinä, tahdonilmauksina, aatteellisina virtauksina."

Tässä tulee ilmi se, että Marx ei koskaan väittänyt sitä, etteikö tunteita olisi olemassa. Vaan se, että hän ei uskonut ihmispäästä lähtevän min-käänlaisia ajatuksia muutoin kuin aineen vaikutuksesta. Ja hänen väitteensä todistavat oikeaksi kaikenlaiset ihmisten ajatuksien ilmenemismuodot. Kun katselemme ihmisten toimintaa, heidän ajatuksiensa tulkintaa ja tunteitensa ilmaisuja, niin

huomaamme, että niissä olosuhteissa ja ympäristöissä, missä hyvänsä ne lienevätkin alkunsa saaneet, on ollut sellaiset vaikuttimet, tekijät, jotka ovat niihin aiheita antaneet. Vaikka ottaisimme kuinka tunteellisen laulun tai runon taikka tarinan, niin aina siinä ilmenee aineen vaikutus, joko se sitten on ulkonaista tai sisäistä, riippuu tapahtuman laadusta, mutta missään ei ilmene mitään sellaista, jolla ei olisi aineellisten vaikutusten ilmenemismuotoa. Jos otamme nykyään kaikkialla kaikuvaan "Sonjan," niin huomaamme kuinka siinä riehuu tuon mustasukkaisuudesta johtuneen murhan antama kamala vaikutus laulajan tunteissa sisäisenä tuskana. Samoin on "Vapaa Venäjä," kuinka valtavasti siinä ilmenee ihmisten nousun antama hurmaava vaikutus ja ilo, siitä kun on saatu kukistetuksi tuo julma tsaarivalta. Sama suhde on kaikissa isänmaan hymneissä, niissä suoranaisesti ylistetään niitä hyvyyskäsiä, joita missäkin maassa on löytyvissä. Siis minne hyvänsä me katsomme, niin aina näemme aineen vaikutuksen kaikkialla, missä ikinä ihminen antaa ulos ajatustensa eli tunteitensa ilmauksia.

Engels selittää tätä seuraavalla tavalla: "että tuotanto ja lähinnä tuotantoa sen tuloksien vaihto on kaiken yhteiskunnallisen järjestyksen perustus; että jokaisessa historiallisesti esiintyvissä yhteiskunnassa tuotteiden jakautumisen ja sen mukana sosiaalisen luokka- ja säätyjaon määrää se, mitä ja miten tuotetaan, ja miten tuotannon tulokset vaihdetaan. Tämän mukaisesti kaikkien yhteiskunnallisten muutosten ja valtiollisten mullistusten perimmäiset syyt eivät ole etsittävässä ihmisten päistä, heidän lisääntyvästä iankaikkisen totuuden ja oikeuden käsityksestään, vaan tuotanto- ja vaihtotavan muutoksista; ne eivät ole etsittävässä filosofiasta, vaan asianomaisen aikakauden taloudesta. Heräävä tietoisuus siitä, että voimassaolevat yhteiskunnalliset laitokset ovat järjettömiä ja vääriä, että järki on muuttunut mielettömyydeksi, hyvätyö vaivaamiseksi, on vain sen merkinä, että tuotantotavoissa ja vaihtomuodoissa on kaikessa hiljaisuudessa tapahtunut muutoksia, joihin entisaikain taloudellisten edellytysten mukaan muovailtu yhteiskunnallinen järjestys ei enää sovellu. Tällä on myöskin sanottu, että keinot älytöjien epäkohtien poistamiseksi täytyy niinkään olla olemassa — enemmän tai vähemmän kehittyneinä muuttuneissa tuotanto-oloissa itsessään. Nämä keinot eivät ole omasta päästä keksittyjä, vaan ne

ovat pään avulla esilläolevasta tuotannon aineellisista tosiasioista löydettävät.”

Tässä Engels selostaa meille kuinka tuotannon hiljalleen kehittyessä käy niin, että vallassa oleva hallitusmuoto tulee sille aivan sopimattomaksi, sillä tuo hallitusmuoto on perustettu toisenlaisia tuotantotapoja vastaavaksi ja se ei muutu niin nopeaan kuin tuotanto. Syy siihen on se, että se on enempi ideaalinen, ihmisten ajatuksissa oleva muoto. Ja kun otamme huomioon sen, että se hyödyttää yhtä osaa yhteiskunnan jäsenistä, niin he koettavat sitä säilyttää mahdollisimman kauan. Mutta siitä huolimatta alkaa tuo uusi tuotantotapa vaikuttamaan ihmisten ajatuksiin niin valtavasti, että heissä syntyy uusia pyrkimyksiä. Ja tälläkerralla, jos koskaan, näitä tällaisia ilmiöitä on olemassa. Voimme sanoa, että tuotantotapaakin on jo tutkittu ja nuo syytkin ovat sieltä löydetty ja huomattu, että ne ovat hyvin räikeät. Nykyaikaiset tuottamisvälineet eivät enään sovi missään tapauksessa yksityiselle omistusoikeudelle, sillä ne ovat niin suurisuuntaiset, että kokonaisten kansojen hyvinvointi riippuu yksistä tuotantolaitoksista. Mutta vielä sittenkin meidän yhteiskuntamme lepää yksityisomistusoikeuden pohjalla. Ja siinä se onkin syy nykyaikaisiin kapinoihin.

Jos nyt otamme huomioon noiden yhteiskuntamuotoa muuttavien pyrkimysten luonteen, että ovatko ne materialistisia vai ei, niin dialektista monettelytapaa käyttäen me saamme siihen aivan kouraan tuntuvan vastauksen, että kyllä ne täytyy olla puhtaasti materialistisia. Koko yhteiskuntamme toimeentulo riippuu noista tuotantolaitoksista, kun suurin osa yhteiskunnan jäsenistä työskentelee niissä. He pitävät ne yllä ja tuottavat kaikki yhteiskunnalliset tarpeet. Nuo laitokset kuuluvat heille, eikä niille, jotka eivät mitään tuota, eivätkä hyödytä ketään.

Tuotannon kehitystä tutkien me huomaamme, että kehityksen täytyy edelleen jatkua samaan suuntaan, sillä tämä tuottamistapa on niin paljon hyödyllisempi pientuottamismuotoa, että sinne ei voida mennä takaisin. Meillä ei ole muuta ehtoa kuin valita kahdesta toinen, joko palata takaisin pientuotantoon ja barbarismiin, tai pitää suurtuotanto ja kehittää sitä edelleen. Mutta se on mahdotonta yksityisomistusoikeuden vallitessa, sillä silloin suurin osa kansasta sortuu kurjuuteen ja koko yhteiskunta rappeutuu. Ainoa pelastuskeino on, että otetaan tuotantolaitokset tuotajain kollektiiviseksi omaisuudeksi ja tuotetaan hyödykkeitä

tuottajia ja heistä riippuvien tarpeita tyydyttämään, eikä kauppaa varten niinkuin nyt tehdään.

Meidän ei tarvitse pelätä sitä, että silloin kun tämä nykyinen kilpailu lakkaa, lakkaa myöskin yhteiskunnallinen tuotannon kehitystä eteenpäin ajava voima. Sillä se hankaus, mikä tuotannossa aina ilmenee, pitää huolen siitä, että tuotannon koneiston on aina kehityttävä. Me tiedämme, että joku osa tuotannossa on aina jälempänä kuin toinen ja se on pakko korjata, että päästään siitä kiusauksesta ja kun se saadaan korjattua, niin silloin ilmenee sama suhde jossakin toisessa paikassa, sillä tavalla sitä parantamista tulee kesittämään aina loppumattomiin. Älkäämme myöskään unhoittako sitä ihmisen perusfilosofiaa, että hän haluaa päästä niin vähällä työllä kuin suinkin on mahdollista. Ja kun tarkastamme nykyistä kilpailua, niin huomaamme, että tämä on juuri se perustekijä nykyisenkin kilpailun pohjalla. Mutta kun kilpailu ja riisto lakkaavat, niin silloin ei jää mitään mahdollisuutta toisten riistolle, vaan ihmisten täytyy yhdistää kaikki voimansa ja kaikki yhdessä hyökätä luontoa vastaan ja kehittää tuotannon koneistoa, pyrkiä sen kautta tyydyttämään tuota perusfilosofiaa.

Marx sanoo tästä seuraavaa: “Tuotantosuhteiden kokonaisuus (joka vastaa määrättyä aineellisten tuotantovoimain kehitystasetta) muodostaa yhteiskunnan taloudellisen rakenteen, sen reaalisen pohjan, jolta oikeudellinen ja valtiollinen päällysrakennus kohoaa, ja jota määrättyt yhteiskunnalliset tietoisuusmuodot vastaavat. Aineellisen elämän tuotantotapa määrää yhteiskunnallisen, valtiollisen ja henkisen elämäntoiminnan ylipäänsä. Ihmisen olemista ei määrää hänen tietoisuutensa, vaan päinvastoin hänen yhteiskunnallinen olemisensä määrää hänen tietoisuutensa. Vissillä kehityksensä asteella yhteiskunnan aineelliset tuotantovoimat joutuvat ristiriitaan vallitsevien tuotanto-olojen tai, mikä on vain saman asian lainopillinen nimitys, omistusolojen kanssa, joiden piirissä ne siihen saakka ovat liikkuneet. Tuotantovoimain kehitysmuodoista nämä olot muuttuvat niiden kahleiksi. Silloin on tullut sosiaalisten mullistusten aika. Taloudellisen pohjan muuttuessa koko tuo suunnaton päällysrakennus sortuu hitaammin tai nopeammin. Tällaisia mullistuksia arvosteltaessa on aina erotettava toisistaan taloudellisten tuotantoehtojen aineellinen mullistus, joka on luonnontieteellisesti tarkkaan määrättävissä

sä, ja ne oikeudelliset, valtiolliset, uskonnolliset, taitteelliset ja filosofiset, sanalla sanoen ideologiset muodot, joissa ihmiset tulevat tämän taistelun tietoisuuteen ja sen loppuun taistelevat."

Edellä olevassa jaksossa kuvataan selvästi kuinka visseillä kehityskausilla joudutaan ristiriitaan tuotannon taloudellisten lakien ja valtiollisten omistusoikeuslakien kanssa, jotka alkujaan olivat lähempänä tuotannonlakeja, vaan tuotannon kehityksessä edelleen, jäivät paikoilleen ja muuttuivat tuotantoa kahlehtiviksi laitoksiksi. Silloin syntyy yhteiskunnallisia mullistuksia ei suinkaan ideaalisia, vaan materialistisia. Vaikkakin nuo mullistukset tapahtuvat ideologisissa piireissä, niin niiden pyrkimys on päästä lähemmäksi tuotannollista maailmaa ja silloin kun on olemassa sellainen tuotantomuoto, mikä vastaa niitä pyrkimyksiä mitä heillä on, niin siinä tapauksessa ne ovat täysin materialistisia. Mutta jos he pyrkisivät johonkin sellaiseen yhteiskuntamuotoon, mikä ei vastaisi tuotannollista kehitystä, niin silloin heillä ei olisi materialistiset pyrkimykset. Ja vaikkapa heillä olisi pyrkimyskin tuotantoa vastaavaan yhteiskuntamuotoon, mutta koettaisivat sinne päästä sellaisilla keinoilla, joita ei olisi olemassa, niin ne pyrkimyskeinot eivät olisi materialistisia, vaan ideologisia enempi idealistisia, koska niitä ei voitaisi ymmärrettävästi selostaa. Mutta niin kauan kun nämä voimat, taloudelliset tekijät, tunnetaan ja voidaan näyttää niiden pätevyys tosiasiajn va-

lossa, niin sellaiset pyrkimykset ovat materialistisia.

Jotkut väittävät, että esim. I. W. W:n järjestömuoto ja sen pyrkimys tuottajain kollektiiviseen tuotanto- ja jakolaitosten omistusoikeuteen ja sitä vastaavaan yhteiskuntamuotoon menosuunnitelma on idealistinen. Mutta edellä olleista paragrafeista (jaksoista) ilmenee aivan toisellinen ajatus. Niissä meitä neuvotaan seuraamaan tuotannon luustoa. Ja I. W. W:n järjestömuoto on haettu tuotannosta. Siinä on otettu tarkoin huomioon tuotannon eri alat ja myöskin se kuinka ne suhtautuvat toisiinsa, ynnä myöskin se, kuinka ne yhtyvät ja ovat toisistaan riippuvaisia, ja tämän yhtymäkohdan perusteella on siitä voitu saada keskitetty unio, joka vastaa nykyistä tuotantomuotoa, ollen yhtäpitävä ja sopusuhtainen tuotannollisen kehityksen kanssa. Siinä ei ole mitään tuulesta temmattua, vaan siinä on meillä nähtävänä todellinen valokuva tuotannon ja jaon yhteiskunnallisista suhteista. Näin ollen, se ei voi olla missään tapauksessa idealistinen mielikuvitus, vaan täysin materialistinen todellisuus. Se ei muuta asiaa vaikka tämä suunnitelma ei vielä ole käytännössä toteutettu, sillä tuollainen tilanne on olemassa yhteiskunnallisessa tuotannossa. Tuon katsantokannan materialistista todellisuutta ei liikuta se seikka, josko se on käytännössä taikka teoriana, sillä kumpaisessakin tapauksessa se pysyy kumoamattomana totuutena.

KAKSI TIETÄ VAIN

Kaks' tietä vain; sä valitse,
käy puolesta tai näänny.
Ei ilman ponnistustamme
nyt ajan ratas käännny.

Kaks' tietä vain. Ken taistelee
saa yhä uutta voimaa.
Mutt' raukemmaksi raukenee
ken itseänsä hoimaa.

Kaks' tietä vain. Ei aatetta
voi pettää tinkimyksin.
Ei kahta herraa palvelle
vaan yhtä, yhtä yksin.

Kaks' tietä vain. Ei halkoa
voi sydäntänsä kenkään.
Sen möisitkö? — Oi kavahda,
et oisi ihminenkään.

Kaks' tietä vain. On jyrkänne
ja vaarat. — Täällä käyden
sykkäilee raikas rintamme,
luo sydän soinnun täyden.

Kaks' tietä vain. Käy oikeaa
kuin nuorra ensen. — Tiedä
ei valkohapset vanhentaa
voi — uskoa ei viedä.

—H. L. P.

